

Täysistunto 19.11.2024

Pikkuparlamentin suuren valiokunnan sali klo 9.30 – 11.30

Osallistujat

Jäsenet: pj. Sofia Vikman /kok (saapui Teams klo 10.45), Tuomas Kettunen/kesk, Anu Juonen/demokratia, rauhantyyöosaamisalue, Suvi Virkkunen/humanitaarisen avun osaamisalue, Elina Korhonen/ Naisten ja tyttöjen oikeudet –osaamisalue, Annukka von Kaufmann/Naisten ja tyttöjen oikeudet –osaamisalue (vara), Anna Hyvärinen/Fingo, Katri Suomi/koulutus –osaamisalue, Joonas Haverinen/Fida, Unna Lehtipuu/talous ja työ -osaamisalue

Asiantuntijajäsenet: Kalle Sysikaski/Rauhanliitto, Jaakko Malmi/Suomen Pankki, Jorma Peltonen/Cowater oy, Kim Remitz/KIOS, Leena Pentikäinen/TEM, Marjo Heinonen/Vikes, Pirjo-Liisa Heikkilä/ulkoministeriö, Satu Leino/STM

Muut: Minna Hares/ulkoministeriö, Tiina Kukkamaa-Bah/CMI, Mahdi Abdile/Kirkon ulkomaan apu, Tewodros Negash/SPR Etiopia, Arto Valjas/ulkoministeriö

Sihteeristö: Marikki Karhu, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus
Pääsihteeri avasi kokouksen klo 9.30.
2. Pöytäkirjojen tarkastus
Hyväksyttiin pöytäkirjat: täysistuntopöytäkirja 10.9.2024 ja työvaliokunnan pöytäkirja 8.10.2024.
3. Etiopia kehityspolitiikan kumppanina ja Afrikan sarven haasteet: mikä merkitys Suomelle?

Etiopia kehityspolitiikan kumppanina –aiheisen täysistunnon tarkoituksena oli päivittää toimikunnan jäseniä kattavasti Suomen maaohjelmasta, alueellisista jännitteistä, rauhavälityksestä, demokratian tilasta sekä kasvavista humanitaarisista tarpeista. Istunto taustoitti myös 23.11. - 30.11. toteutettavaa KPT:n kansanedustajajäsenille suunnattua kenttämätkaa (Addis Abeba, Tigray, Hawassa).

Katsaus Suomen kehityspolitiikkaan Etiopiassa; Minna Hares, erityisasiantuntija, Itäisen ja Eteläisen Afrikan yksikkö, UM

Suomen yhteistyötä määrittelevät asiakirjat: maastrategia ja kehitysyhteistyön maaohjelma 2021 – 2025. Yhteistyön keskiössä ovat Suomen vahvuusalueet vesihuollossa, digitalisaatiossa ja opetuksessa. Kehitysyhteistyö perustuu tasavertaiseen yhteistyömalliin. Kehitysyhteistyö Etiopian kanssa mahdollistaa suoran yhteyden maan hallintoon ja yhteiskuntaan, vahvistaa Suomen monipuolisia suhteita ja tarjoaa konkreettisen tavan vaikuttaa kestävään kehitykseen.

Maaohjelman tulosalueet:

1. Kestävä talouskasvu ja maaseudun ihmisten elinolojen parantuminen: Maatalouden tuotuvuutta ja arvoketjujen kehitystä edistävä AgroBIG-hanke, joka on päättynyt 2023. Maanhallintaa ja -rekisteröintiä tukeva REILA-hanke, josta on juuri alkanut kolmas vaihe syyskuussa.

Saavutettuja tuloksia ovat esimerkiksi REILAn kehittämä maarekisteröinnin menetelmä on hyväksytty viralliseksi menetelmäksi koko Etiopian maaseudulle. Hankkeella on merkittäviä tasa-arvovaikutuksia. AgroBIG-hanke kehitti maatalouden arvoketjuja ja lainarahastoja tukemaan erityisesti naisia, nuoria ja haavoittuvassa asemassa olevia

2. Kestävä vesihuolto ja sen avulla ihmisten parempi terveys ja hyvinvointi: Vesihuollon, sanitation ja hygienian edistämistä Suomi tukee kahdenvälisen COWASH-hankkeen kautta. Hanke tukee yhteisöpohjaista vesihuoltoa kahdeksan osavaltion alueella. Suomi on mukana Maailmanpankin hallinnoimassa yhteisrahastossa (Consolidated WASH Account), joka tukee Etiopian kansallisen vesihuolto-, sanitaatio- ja hygieniahjelman toteuttamista. Hankkeella on merkittäviä tasa-arvovaikutuksia. Yhteisölähtöinen lähestymistapa on havaittu kestäväksi. Paikallisyhteisö alusta asti mukana toteutuksessa ja ylläpidossa. Saavutetuista tuloksista esimerkkinä vesihuollon vieminen kouluille ja terveysasemille. Hyödyttänyt yli 1,2 miljoonaa oppilasta, opettajaa ja terveydenhuollon työntekijää.
3. Tasa-arvoinen ja inklusiivinen laadukas koulutus: Suomi on rahoittanut Maailmanpankin hallinnoimaa perusopetuksen laadunparannusohjelmaa tasa-arvon edistämiseksi (GEQIP-E 2018-2024). Suomi on tukenut sektoriohjelmaa kahdenvälisillä hankkeilla. Vuonna 2025 on alkamassa uusi hanke inklusiivisen opetuksen edistämiseksi. Tigrayn ja Amharan alueilla tuetaan Unicefin kautta kriisitilanteissa elävien lasten oppimista mm. tarjoamalla kouluruokailua ja parantamalla opetuksen laatua. Saavutetuista tuloksista esimerkkinä Suomen teknisen tuen avulla perustettu n. 1 300 inklusiivisen opetuksen resurssikeskukset.

Maaohjelmaa täydentävät muut Suomen rahoittamat hankkeet: yksityisen sektorin hankkeet: PIF, Finnfund, Finnpartnership, kansalaisjärjestöjen toteuttamat hankkeet sekä humanitaarinen apu. Maaohjelman rahoitus ja maksatukset vuonna 2023 12,8 miljoonaa euroa. Tulevien vuosien budjetti on suunnilleen samaa tasoa, ehkä hiukan alempi.

Etiopian rauha ja turvallisuus – sisäinen ja alueellinen dynamiikka; Tiina Kukkamaa-Bah, johtaja/Saharan eteläpuolinen Afrikka, CMI

Etiopiaa on pidetty pitkään Afrikan sarven vakauttajana. Vuoden 2018 poliittisen siirtymäkauden jälkeen Etiopian ja Afrikan Sarven politiikka on kuitenkin ollut vaihtelevaa. Vaikka Tigrayn sota päättyi ns. Pretorian sopimukseen marraskuussa 2022, Tigrayn rauha on edelleen hauras. Aseistariisuuntuminen hidasta ja vaikeaa. Noin 500 000 - 600 000 ihmistä kuollut, sotarikollisuuden selvitys vastatuulella ja hankalaa. Lisäksi lähialueilla Amharassa ja Oromiassa on edelleen käynnissä olevia aseellisia konflikteja. Konfliktit ja epävakaus myös Sudanissa ja Somaliassa vaikuttavat Etiopiaan, ja suhteet sekä Egyptiin että Eritrean ovat olleet haastavia jo vuosikymmenien ajan. Etiopian rauha ja turvallisuus ovat edelleen ratkaisevan tärkeitä Afrikan sarven vakaudelle ja Punaisenmeren alueen kautta maailmanlaajuiselle turvallisuudelle. Turvallisuudella on suorat yhteydet myös maailmankauppaan, sillä Punaisenmeren kautta kulkee noin 12 prosenttia globaalista tavaraliikenteestä, erittäin keskeinen EU-Aasia kauppavirralle. Yhtälön ratkaisemiseksi tarvitaan aitoa kansallista dialogia, alueellisia turvallisuusrakenteita, joissa Afrikan Unionilla tärkeä rooli. Suomen on tärkeää jatkaa yhteistyötä Etiopian kanssa positiivisen kehityksen varmistamiseksi, sillä Afrikan sarven epävakaudella on kauaskantoisia seurauksia.

Strateginen rauhanvälitys Afrikan sarvessa: African Unionin (AU) ja Intergovernmental Authority on Development (IGAD) rooli; Mahdi Abdile, Kirkon ulkomaan apu

Etiopian alueellinen osallistuminen rauhanvälitykseen:

- AMISOM/AUSOM: Etiopia osallistuu Afrikan unionin Somalia-operaatioon (AMISOM) ja sen seuraajaan, Afrikan unionin siirtymäoperaatio Somaliassa (AUSOM), joka taistelee Al-Shabaabia vastaan ja yrittää vakauttaa Somaliassa. Tämä toiminta vastaa Etiopian omia turvallisuus- ja terrorismintorjuntatavoitteita, koska Somalian epävakaus vaikuttaa suoraan maan omaan turvallisuuteen.
- Yhteisymmärryspöytäkirja Somalimaan kanssa: Vuoden 2018 yhteisymmärryspöytäkirja (MoU) Somalimaan kanssa varmistaa Etiopialle pääsyn Berberan satamaan. Tämä parantaa Etiopian strategista pääsyä Punaiselle merelle. Tämä on elintärkeää maan kaupallisten ja taloudellisten etujen kannalta. Etiopian ja Somalimaan uusi lähentyminen ja suunnitelmat uuden meriyhteyden avaamisesta huonontavat merkittävästi Etiopian suhteita Somaliaan ja lisää alueellista epävakautta. Somalia etsii liittolaista Egyptistä.
- GERD-kiista: Grand Ethiopian Renaissance Dam (GERD) -kiista koskee merkittäviä vesihuoltoturvallisuuden kysymyksiä alajuoksun maiden, Egyptin ja Sudanin kanssa. AU:n välittämät neuvottelut ovat kohdanneet haasteita sitovan sopimuksen aikaansaamisessa, koska osapuolten intressit ovat ristiriidassa veden käytöstä ja hallinnasta.
- Etiopian ja Eritrean suhteet: Etiopian ja Eritrean suhteet normalisoituivat vuonna 2018, mutta Eritrean osallistuminen Tigrayn konfliktiin on ollut suhteen rasisiteena. Sotilasliitto maiden välillä monimutkaistaa AU:n johtamia rauhanprosesseja. Myös aseellisten ryhmien fragmentaatio vaikeuttaa neuvotteluja.

AU:n ja IGAD:in neuvottelutyö:

- Tigrayn konflikti: AU:n johtama sovittelu on kohdannut toimeenpanoon liittyviä haasteita; AU tukee yhteisöjen osallistamista prosessiin.
- Etelä-Sudan: IGADin johtama rauhansopimuksen osalta ongelmia toimeenpanossa. päättynyt Kumppanuudet kansalaisjärjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa ovat ratkaisevan tärkeitä.
- Somalia: AU:n vakauttaa sotilaallisesti; IGAD keskittyy sisäiseen poliittiseen vuoropuheluun.
- Sudan: Sudanin asevoimien (SAF) ja puolisoitilaallisen nopean tuen joukkojen (RSF) välinen konflikti aiheuttavat humanitaarisia kriisejä; AU ja IGAD välittävät.
- Turkin motiivit: Turkki hakee geopoliittista vaikutusvaltaa, taloudellisia investointeja ja armeijaa kumppanuuksia pääasiassa Somaliassa. Nämä motiivit voivat olla ristiriidassa monenvälisen sovittelutavoitteiden kanssa ja vaikeuttaa alueellista dynamiikkaa.
- Arabiemiraattien kaupallinen ylivalta: Yhdistyneiden arabiemiirikuntien strategiset intressit kauppareiteissa ja taloudellisissa investoinneissa mutkistavat AU:n ja IGADin puolueettomuutta sovittelutoimissa.
- Qatarin pehmeä voima: Qatarin strategia on luoda liittoutumia taloudellisin ja diplomaattisin keinoin, lisätä alueellista vakautta ja edistää hajanaisia liittoutumia.
- Yhdysvaltojen ja EU:n vaikutusvalta: Yhdysvallat ja EU tukevat vakautta rahoituksen ja sotilaallisen avun avulla, yleisesti ottaen AU/IGAD-tavoitteiden mukaisesti. Poliittiset erot voivat kuitenkin aiheuttaa kitkaa ja vaikuttaa sovittelutoimien tehokkuuteen.
- KUA ja uskonnollisten ja perinteisten johtajien verkosto aikovat syventää yhteistyötä sovittelutoimien tukemiseksi Afrikan sarven alueella. KUA hyödyntää asianajokokemustaan ja yhteisötason rauhanrakentamista edistääkseen pyrkimyksiä. Tämä tarkoittaa resurssien tarjoamista, vuoropuhelujen fasilitointia ja osallistavien strategioiden edistämistä, joihin paikalliset yhteisöt ja sidosryhmät osallistuvat.

KUA:n Suosituksia sovittelutoimien tehostamiseksi:

- Yhtenäiset strategiat: Kehitetään yhtenäisiä toimia AU:n ja IGAD:n jäsenten kesken ja varmistetaan yhteinen lähestymistapa konfliktien ratkaisemiseen.
- Valmiuksien kehittäminen: lisää koulutusohjelmia ja logistista tukea välittäjille.
- Osallistavat puitteet: Laajennetaan nuorten ja naisten osallistumista rauhanprosesseihin, jotta varmistetaan erilaiset näkökulmat ja niiden myötä kestävätkä ratkaisut.
- Kumppanuuksien vahvistaminen: Tehostetaan yhteistyötä organisaatioiden, kuten KUA:n, uskonnollisten ja perinteisten rauhanturvaajien verkoston, CMI:n ja muiden suomalaisten organisaatioiden välillä.

Afrikan Unionin rauhanvälitystyön tukeminen; Tiina Kukkamaa-Bah, johtaja/Saharan eteläpuolinen Afrikka, CMI

African Peace and Security Architecture (APSA) rakentuu rakenteiden, tavoitteiden, periaatteiden ja arvojen sekä päätöksentekoprosessien ympärille, jotka liittyvät kriisien ja konfliktien ehkäisyyn, hallintaan ja ratkaisemiseen, konfliktin jälkeiseen jälleenrakennukseen ja kehittämiseen. Afrikan mantereella. Suomi on yhteistyössä CMI:n kanssa tukenut AU:n rauhanvälitysväliomien rakentamista vuodesta 2009 lähtien.

AU on saavuttanut paljon, vaikka sitä kritisoidaankin. Paljon myös tärkeää näkymätöntä taustatyötä. Haasteena lisääntyvät ja monimutkaistuvat konfliktikontekstit, sirpaloituminen, geopolitiikka, resurssien puute ja afrikkalaisen rahoituksen pieni osuus (apuriippuvuus), jäsenvaltioiden väliset kitkat, vaaliväkivalta ja vallanvaihdoksiin liittyvät jännitteet. Suomi erottuu joukosta edukseen. "African solutions to African problems"-periaate, paikallisen omistajuus tärkeää. Monivuotinen tuki tärkeää. Naisrauhanvälittäjien tukeminen.

Humanitaarinen tilanne ja sen seurauksia Suomelle: näkökulmia kentältä

Suvi Virkkunen, Head of knowledge development and advocacy and Tewodros Negash, Ethiopian Country Manager, Finnish Red Cross

Etiopiassa on heikentynyt humanitaarinen tilanne: Yli 21 miljoonaa etiopialaista on humanitaarisen avun tarpeessa. Näistä lapsia on 12 miljoonaa ja naisia on 4,7 miljoonaa. Heikoimmassa asemassa olevat kärsivät ruokaturvan heikentymisestä tai aliravitsemuksesta. Yli 4,4 miljoonaa maan sisällä siirtymään joutunutta ihmistä asuu väliaikaisissa suojissa tai vastaanottavissa yhteisöissä eri puolilla maata. Lisäksi yli 942 000 pakolaista naapurimaista elää yhteensä 24 leirillä.

Taustalla vaikuttavat moniulotteiset syyt ja seuraukset: Ilmastokriisi: Viime vuosina toistuvat kuivuudet ovat koetelleet vakavasti Etiopiaa sekä kestoaltaan että esiintymistiheydeltään. Vuosina 2020-2023 Etiopian itäisillä ja eteläisillä alueilla koettu pitkittynyt, 40 vuoteen pahin kuivuus aiheutti viisi peräkkäistä epäonnistunutta sadekautta. Vuonna 2023 ja 2024 sateet toivat helpotusta, mutta eräillä alueilla myös tulvia ja maanvyöryjä. Konfliktit ja väkivalta: Pohjois-Etiopian konflikti (2020–2022) sekä Amharan, Oromian, Somalian, Afarin, Benishangul Gumuzin ja Gambelan alueilla jatkuvat viiolisuudet aiheuttaneet laajan pakolaisuuden lisäksi häiriöitä sosiaalipalvelujen saatavuuteen sekä haittaavat markkinoita ja humanitaarisia operaatioita. Terveyskriisi: Malaria-tapauksissa on tapahtunut tänä vuonna hälyttävä nousu. Tammi-syyskuun 2024 aikana raportoitiin yli 5,9 miljoonaa tapausta.

Lisäksi koleraepidemiaa syntyy eri alueilla, kuten Tigray, Amhara, Oromia, Sidamaja Afar. WHO:n mukaan Etiopiassa maailman viidenneksi pahin koleratilanne. Koulutus: Tänä vuonna 8,3 miljoonaa lasta on poissa koulusta eri puolilla maata. Yli 5 400 koulua on suljettu ja noin 9 200 koulua on vaurioitunut ilmastoshokkien tai konfliktien vuoksi (EducationCluster).

Suomen Punainen Risti Etiopiassa: Tuki Ethiopian Punaisen Ristin toiminnalle menee suoraan sekä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen toimijoiden kautta (IFRC, ICRC). Vuonna 2023 yht. n. 3,4m€, valtaosa UM:n tukemana. Tällä hetkellä pitkäkestoista ja humanitaarista työtä tehdään eri alueilla: Pitkäkestoista tukea kriisinsietokyvyn vahvistamiseksi sekä naisten voimaantumisen ja terveyden tukemiseksi. Humanitaarista apua kuivuus-, konflikti-, maanvyöry-, tulva- ja koleratilanteisiin. Tukea Ethiopian Punaisen Ristin vahvistumiseksi erityisesti viestinnän (SaferAccess) ja finanssiahallinnon vahvistumiseksi.

Humanitaarisen avun haasteita: Humanitaarisen avun pääsy: Turvallisuus on heikentynyt Amharan alueella aseellisen konfliktin kärjistyessä, mikä on haitannut humanitaaristen toimijoiden toimintaa. Liikkumista on rajoitettu, ja mm. Punaisen Ristin avun pääsy yhteisöjen pariin on ajoittain kärsinyt vakavasti. Alueella on raportoitu humanitaaristen työntekijöiden sieppauksista ja murhista. Humanitaarinen rahoitus: Kansainvälisen yhteisön rahoitus on täysin riittämätön. Vain 21% YK:n koordinoimasta vuoden 2024 humanitaarisen vasteen suunnitelmasta on tähän mennessä katettu. Avun oikea-aikaisuus ja koordinaatio: Humanitaarisen avun hitaus ja koordinaation haasteet vaikeuttavat usein yhteisöjen kykyä selviytyä sekä palautua ja varautua seuraavaan kriisiin.

Mitä seurauksia Suomelle? Humanitaarisen avun rahoitusta on lisättävä ja samalla panostettava pitkäkestoiseen kehitys- ja varautumistyöhön paikallistoimijoiden tueksi. Fokus paikallistoimijoihin: Paikalliset toimijat tekevät valtavan työn vastatakseen valtaviin humanitaarisiin tarpeisiin ja jatkuvasti muuttuvaan kontekstiin. Kansainvälisen avun tehtävä on tukea näitä toimintaedellytyksiä ja nähdä paikallistoimijoiden vetovastuu yhtenä yhteiskunnan kehitysaskelena. Toimijoiden riippumattomuus ja puolueettomuus ovat avainasemassa humanitaarisen avun pääsyn varmistamiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi ja sen puolustamiseksi on tehtävä aktiivisesti työtä. Yhteisöjen katastrofivalmiuden tukeminen sekä joustavuus humanitaarisiin tarpeisiin vastaamiseksi on äärimmäisen tärkeää. Pitkäkestoisen kehitys yhteistyön, kriisinsietokyvyn, valmiuden ja humanitaarisen vasteen tarpeita tulee tehdä yhtäaikaaisesti ja joustavasti. Taustarahoittajien mahdollistettava toimien ja toimintatapojen sopeuttaminen muuttuviin tilanteisiin. Syklisissä kriiseissä ennakoiva humanitaarinen toiminta vahvistaa mahdollisuuksia toimia ennen kriisiä. Toimintamallia voidaan soveltaa sään ääri-ilmiöihin, mutta myös terveyshaasteisiin ja konflikteihin.

Ajankohtaista Ethiopian demokratian tilasta ja näkymistä erityisesti naisten poliittisen osallistumisen kannalta; Anu Juvonen, toiminnanjohtaja Demo Finland

Ajankohtaista Ethiopian demokratian tilasta: Maan sisäisiä konflikteja esimerkiksi Amharan alueella, jossa parhaillaan käynnissä tuhansien ihmisten mielivaltaisia pidätyksiä ja sulkemisia leireille, ml. oikeuslaitoksen jäseniä ja syyttäjiä, sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoita. Amharassa, Benishangul-Gumuzissa ja Oromiassa on hyvin vähän tietoa kapinallisten vastatoimista ja etnisistä konflikteista. Ihmisoikeusloukkausten ja sotarikosten laajuutta on edelleen vaikea varmistaa. Alueelliset jatkuvat konfliktit ja poliittiset jännitteet kaikkialla maassa ovat sytyttäneet etnisiä erimielisyyksiä ja edistäneet syrjivää politiikkaa ja toimintaa. Valtion turvallisuusjoukkojen rankaisemattomuuden kulttuuri ja

vastuuvollisuuden puute vaikeuttavat tilannetta. Korruptio ja resurssien epätasainen jakautuminen ovat merkittäviä ongelmia, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet kansalaislevottomuuksiin.

Journalistien ja ihmisoikeustoimijoiden tila kapenee. 54 ihmisoikeustoimijaa pakotettu maanpakoon 2020 alkaen ja 200 journalistia pidätetty 2019 jälkeen. Uudistukset medialakiin parlamentissa 29.10.2024: puolueiden jäsenet pääsivät Ethiopia Media Authorityn hallitukseen. Nykylaki ei salli, mutta johtavan Prosperity Partyn jäsenet jo läsnä. On tehty esitys, että EMA:n johtajan nimittäisi pääministeri eikä EMA:n hallitus, samoin oikeus myöntää journalisteille ja uutistoimistoille & media-taloille uudet lisenssit keskittyisi pääministerin käsiin.

Yleisvaalit ovat tulossa vuonna 2026, mutta missä on luvattu väestönlaskenta? Viimeisin 2007, data vanhaa, aihe hyvin politisoitunut. Etnisten konfliktien keskellä väestönlaskenta on erittäin arkaluontoinen kysymys. Oppositio puolueiden jäsenet kohtaavat edelleen kokoontumisrajoituksia, häirintää ja pidätyksiä.

Naisten kansalais- ja poliittiset oikeudet:

Amharassa seksuaalinen väkivalta naisia kohtaan lisääntynyt 2024, sukuelinten silpominen lisääntynyt maan eteläosissa. Liittovaltion joukot, alueelliset joukot ja militantit osallistuivat seksuaaliseen väkivaltaan Tigrayn konfliktin aikana.

Parlamentissa naisia 41,3 % (alakamarissa) ja 30,6% (yläkamari), mutta vuoden 2021 vaaleissa alemman edustajainhuoneen naisehdokkaiden osuus oli hieman alle 16 %. Naiset ovat edelleen merkittävästi aliedustettuina vaaleilla valituissa ja nimitetyissä tehtävissä.

Puolueiden johtotehtävät ovat pitkälti miehillä. On tärkeää osallistaa naisia puolueisiin ja päätöksentekoon, jotta heidän valmiutensa ja mahdollisuutensa asettua ehdolle ja vaikuttaa vahvistuisi ja niitä tuettaisiin. Demo Finland vahvistaa naisten valmiuksia yli puoluerajojen monipuolueyhteistyöhön ja tukee puolueita mm. tekemään tasa-arvotoimintasuunnitelmia.

Keskustelussa kysyttiin seksuaalisen väkivallan laajuudesta konflikteissa, miten sitä lähestytään ja millaisella tuella uhreja on pystytty auttamaan (tukeeko Suomi esim. YK:n väestörahostoa tässä erityisesti?). SPR:n ja CMI:n puolelta todettiin, että seksuaalinen väkivalta koskee monia alueita Etiopiassa, ei vain Tigrayn aluetta. SPR:llä on Tigrayssa Suomen tuella toimiva turvatalo. Ylipäätään tarvittaisiin enemmän rahoitusta. Lisäksi aihe on Etiopiassa tabu ja siihen on vaikea päästä puuttumaan. SPR tekee paljon työtä yhteisöissä, jotta seksuaalista väkivaltaa kokeneet uskaltaisivat tulla tuen piiriin. Todettiin, että Suomi tukee myös YK:n väestörahostoa, joka on myös mukana Tigrayn turvatalohankkeessa. Suomi on lisäämässä humanitaarista tukea Etiopiaan OCHA:n kautta 3 miljoonaa euroa ja tukea on suunnitteilla myös kansallisen vuoropuhelun tukemiseksi. Keskustelussa nostettiin esille myös neksusajattelu ja sen vaikutus Suomen toimissa. Ulkoministeriön edustaja vastasi, että kahdenvälisissä hankkeissa on aina mukana neksusmalli mukana. Kysyttiin myös kansallisen dialogin edistämisestä ja todettiin, että dialogi on meillä osassa maata ja että sen tulisi olla aidosti inklusiivista ja että dialogia tarvitaan myös poliittisten toimijoiden kesken kansallisella tasolla, ei vain hallinnon ja kansalaisten. Kysyttiin suomalaisten kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksistä Etiopiassa. Tällä hetkellä toimintaedellytyksiä on ja kansalaisyhteiskunnan tilaa ja demokratiaa tulee pitää aktiivisesti ja strategisesti esillä kaikissa yhteyksissä, kuten Suomen selonteoissakin linjataan. Somalimaan poliittisesta tilanteesta todettiin, että sitä voisi verrata Taiwanin asemaan. Somalimaa on onnistunut luomaan toimivia instituutioita, mutta klaanidynamiikka on vahvasti taustalla. Tilanne ei

siis ole yksinkertainen.

4. Kehityspoliittisen toimikunnan työohjelman hyväksyminen

Työohjelmaluonnoksen esittely pääsihteeri Marikki Karhu:

KPT:n työohjelma (2024 – 2027) ohjaa Kehityspoliittisen toimikunnan strategian toteuttamista. Se määrittelee KPT:n toimet ja tavoitteet sekä rytmittää toimikunnan työtä toimikaudella käytävissä olevien toimintamäärärahojen ja henkilöstön mukaisesti. Työohjelman perustana on KPT:n strategian kolme toisiinsa kytkeytyvää tavoitealuetta, joihin kaikki valitut kärkiteemat, ajankohtaisasiat, tapahtumat, matkat sekä viestintä liittyvät. Strategisia tavoitealueita ovat:

1. KPT:n aseman vahvistaminen ja vaikuttamistyö
2. Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaisen kehityspoliittikan johdonmukainen integroiminen Suomen ulkosuhteisiin ja globaalin kestävän kehityksen edistämiseen;
3. Kehityspoliittikan pitkäjänteisyys, tuloksellisuus ja resurssit

Valintoja työohjelmassa on tehty siten, että kaikki aktiviteetit osuvat tavoitealueille siten, että ne vahvistaisivat toinen toisiaan. Myös hallitusohjelman kärjet on huomioitu KPT:n mandaatin mukaisesti. Lisäksi vaikuttamistyöhön on kiinnitetty erityistä huomiota. Työn mitoitus on arvioitu aiemman kauden toteutuneen työohjelman ja aiempien resurssien mukaan. Dokumentti on elävä ja sitä tarkistetaan kunkin toimintavuoden lopulla.

Työohjelmassa on nimetty tavoitealueiden kärkiteemat ja ajankohtaisaiheet sekä rajataan ne tiedossa olevat prosessit, joihin KPT osallistuu. Kärkiteemoissa muodostetaan yhteinen kanta, annetaan suosituksia ja asetetaan KPT:n vaikuttamistyön tavoitteet ja niihin tähtäävät toimet. Kärkiteemojen valinnassa ja ajoituksessa huomioidaan UM:n evaluointien tarjoama tietoperusta ja suositukset sekä yhteistyömahdollisuudet. Niihin liittyy myös vaikuttamistyö, johon tarvitaan jäsenistön panostusta. Erityisesti eduskuntavaikuttamista tullaan pohtimaan vielä yhdessä. Vaikuttaminen ulkoministeriön kulkee ministereiden kabinettien ja virkajohdon kautta.

Kärkiteemoja ovat seuraavien vuosien aikana:

- 2024-2025: Ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kehityksen kytkökset: Naiset, rauha ja turvallisuus Natossa (mahdollisesti myös ilmastoturvallisuus); Kaupan ja kehityksen kytkökset: Puhdas siirtymä yhteisenä tavoitteena
- 2026: Globaalin kestävän kehityksen edistäminen: Pariisin ilmastopimuksen ja Kunming-Montrealin biodiversiteettisopimuksen kytkökset ja rahoitus; Digitalisaatio kehityksessä
- 2027: Naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet Suomen ulkosuhteissa

Muu yhteinen vaikuttaminen: selontekojen toimeenpanoon vaikuttaminen, hallituskauden summaukset ja vaali/hallitusohjelma vaikuttaminen, tulosraportointikeskustelu

Muut "ulostulot" keskustelupaperit ja ajankohtaiskeskustelut yleisölle: Nato Naiset, rauha ja turvallisuus sekä koulutus

Luonnos on kiertänyt työvaliokunnan nähtävä ja lähetetty laajan KPT-jakelun kommentoitavaksi täysistuntokutsun yhteydessä.

Keskustelussa todettiin usealta taholta, että jaettu teksti näyttää hyvältä. Pidettiin hyvänä, että koulutusasiat on otettu mukaan ja todettiin, että vaalivaikuttaminen täytyy aloittaa ajoissa. Jäsenien apu viestintäasioissa nostettiin esille tärkeänä. Esille nousi myös huoli siitä, että työoh-

jelma voi lyödä liikaa KPT:n käsittelemiä aiheita lukkoon. Maailma muuttuu nopeasti ja ajankohtaisiin kysymyksiin tulee voida reagoida nopeasti. Puheenjohtaja totesi tähän, että työohjelma päivitetään vuosittain ja että KPT:n istuntojen aiheet ei ole ennalta lyöty lukkoon eli ajankohtaisuuksiin pystytään reagoimaan. Todettiin, että isot YK-huippukokoukset olisi hyvä myös ottaa huomioon KPT:n työssä. Pääsihteeri totesi vielä, että työohjelma on myös synkronoitu ulkoministeriön evaluaatioyksiköstä valmistuvien evaluaatioiden mukaan, jotta tietoa voidaan hyödyntää KPT:n työssä. Puheenjohtaja toivoi vielä pientä muutosta kohtaan, jossa puhutaan kehityspolitiikan vahvistamisesta Nato-työpaperissa ja toivoi ”...sekä kehityspoliittisen ulottuvuuden...”-lauseen poistoa, koska Nato toimii perinteisen puolustuksen saralla.

➤ KPT:n työohjelma hyväksyttiin.

5. KPT:n ajankohtaiset tiedoksi

- *Miten Suomi voi edistää sukupuolten tasa-arvoa Naton ytimessä Naiset, rauha ja turvallisuus –toimintaohjelman kautta?* – toimeksianto on käynnistymässä. KPT:n keskustelupaperi avaa Suomen vaikutusmahdollisuuksia sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi Natossa, Naton Naiset, rauha ja turvallisuus –toimintaohjelman kautta. Keskustelupaperi laaditaan kolmen johtavan asiantuntijan yhteistyönä: Minna Lyytikäinen (HY), Juha Pyykönen (Security Analysis Oy) ja Iro Särkkä (UPI). Hanketta tukee KPT:n jäsenistä koostuva ohjausryhmä. Hanke valmistuu helmikuussa, julkaisutilaisuus järjestetään maaliskuussa ja samalla voidaan myös laatia KPT:n lausunto.
- *KPT:n kenttämätka toteutetaan yhdessä Addis Abeban suurlähetystön kanssa 23.11. - 30.11.* Matkalla delegaatio tutustuu kattavasti Etiopian ja lähialueiden kehityshaasteisiin/mahdollisuuksiin sekä Suomen maaohjelmaan sekä kansainvälisen yhteisön ja paikallisyhteisöjen yhteistyöhön. Matka sisältää mm. käynnin Tigrayssä, jossa on paljon humanitaariseen apuun, kehitysyhteistyöhön ja rauhanrakentamiseen liittyvää yhteistyötä. Lisäksi vierailemme Etiopian ulkoministeriössä, parlamentissa, EU-delegaatiossa, Afrikan unionissa, pakolaisleirillä, tutustumme maanhallintasektorin hankkeeseen, suomalaisten kansalaisjärjestöjen työhön, vesi- ja sanitaatioyhteistyöhön sekä inklusiiviseen opetukseen. Matkalle osallistuvat: vpj. Jani Kokko (sd), vpj. Sari Tanus (kd), Inka Hopsu (vihr), Tuomas Kettunen (kesk) Ari Koponen (ps) sekä KPT:n pääsihteeri Marikki Karhu. Delegaatioon osallistuvat myös Itäisen ja Eteläisen Afrikan yksikönpäällikkö Jukka Pajarinen ja erityisasiantuntija Minna Hares sekä Suomen Punaisen Ristin Kansainvälisen avun osaamisen kehittämisen ja vaikuttamisen päällikkö Suvi Virkkunen. Matkalta laaditaan matkaraportti.

6. KPT:n aikataulu

- PE 22.11. klo 09.00-10.00 *tapaaminen ulkoministeriön kehitysrahoitussuurlähettilään kanssa* (Pikkuparlamentti, kab. Tervaleppä + Teams)
- LA 23.11.-LA 30.11. *KPT:n kenttämätka Etiopiaan*
- TI 10.12. klo 09.30-11.00 KPT:n työvaliokunta. Pääaiheena *kehitysyhteistyöhön liittyvät lainsäädäntömuutokset* (tbc) (Pikkuparlamentin kab. Tervaleppä + Teams)

- PE 13.12. klo 10.30-11.30 *KPT:n ja OECD-DAC:n tapaaminen Suomen kehitysyhteistyön vertaisarviosta* (Pikkuparlamentti, kab. Tervaleppä + Teams)
- PE 13.12. klo 13.15-15.15 *OECD-DAC Suomen vertaisarvion julkistamistilaisuus* (eduskunnan päätalon auditorio)
- TI 4.3.2025 klo 10.00-12.00 *KPT ja Kestävän kehityksen toimikunta yhteiskokous* (Pikkuparlamentin auditorio)

7. Kokouksen päättäminen
Kokous päätettiin klo 11.25.